

Զարուհի ՎԱՐԴԱՊԵՏՅԱՆ
Երևանի պետական համալսարան

**ԱՆԳԼԵՐԵՆ ԱԳՐԵՄԱՆ ԵՎ ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳԻՐ
ԴԻՎԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ
ԻՄԱՍՏԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՅԻՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ**

Տվյալ հոդվածում քննարկվում է պաշտոնական ոճի դիվանագիտական փաստաթղթերի լեզվի իմաստակառուցվածքային առանձնահատկությունները: Հոդվածում դիտարկվում են ագրեմանի հարցում, ագրեման և հավատարմագիր դիվանագիտական փաստաթղթերը, որոնցով պետությունները կարգավորում են դեսպանների նշանակման գործընթացը և միջպետական հարաբերությունների հաստատումը: Դիվանագիտական գրագրությանը բնորոշ է փաստաթղթերի ձևակերպման և ձևավորման միջազգային պրակտիկայում կիրառվող կանոններն ու լեզվամիավորների ուրույն կազմը:

Բանալի բառեր. դիվանագիտական փաստաթղթեր, ագրեմանի հարցում, ագրեման, հավատարմագիր, բառակապակցություններ, կադաստրային բառակապակցություններ, պաշտոնականություն

Դիվանագիտական աշխատանքը ենթադրում է դիվանագիտական տարաբնույթ փաստաթղթերի կազմում, հասցեագրում և արարողակարգային միջոցառումների իրականացում: Դիվանագիտական փաստաթղթերը կրում են ներգերատեսչական բնույթ կամ ուղղված են միջազգային հարաբերությունների հաստատմանն ու զարգացմանը: Նմանատիպ փաստաթղթերով պետությունները, դեսպանությունները, դիվանագիտական ներկայացուցչություններն ու միջազգային կառույցներն արտահայտում են իրենց դիրքորոշումները, համագործակցում և ձեռք բերում պայմանավորվածություններ:

Միջպետական հարաբերություններում դիվանագիտական փաստաթղթերի լեզուն պետությունների պաշտոնական գործունեության, արտաքին քաղաքականության, շահերի և իրավունքների արտացոլումն է: Դիվանագիտական գործունեության առանցքային մաս է կազմում դիվանագիտական գրագրությունը, որն իրականացվում է արտաքին գործերի գերատեսչության և տվյալ երկրում գտնվող օտարերկրյա դեսպանությունների միջև:

Դիվանագիտական փաստաթղթերի լեզուն գործառական ոճերի համակարգում պաշտոնական փաստաթղթերի ոճի տարատեսակ է, որը լեզվամիավորների ու լեզվաոճական հնարների իր ուրույն կազմով և իմաստակառուցվածքային առանձնահատկություններով տարբերվում է գործարար և իրավական ոճի պաշտոնական փաստաթղթերից /Galperin, 1977: 313/:

Հոդվածում քննարկվելու են ագրեմանի հարցում, ագրեման և հավատարմագիր դիվանագիտական փաստաթղթերում գործածվող բառային ենթաշերտերն ու կաղապարային բառակապակցությունները, որոնք ոճակազմիչ և ոճատարբերակիչ դեր են կատարում: Դիվանագիտական գրագրության մեջ բովանդակության հաղորդման կարևորագույն գործոն է նաև նամակի ձևաչափը, որը կարգավորված է միջազգային պրակտիկայում ձևավորված ընդհանուր կանոններով:

Ագրեմանի հարցում, ագրեման և հավատարմագիր դիվանագիտական փաստաթղթերն առանձնահատուկ տեղ են զբաղեցնում պետությունների դիվանագիտական հարաբերություններում, քանի որ նրանցով կարգավորվում է դեսպանների նշանակման գործընթացը, միջպետական կապերի հաստատումն ու հետագա զարգացումը:

Մինչ դեսպանի նշանակումը հավատարմագրող պետության կառավարությունը պետք է ստանա հյուրընկալ պետության համաձայնությունը այդ պաշտոնին հավակնող թեկնածուի նշանակման համար: Ագրեմանի հարցումը (Application for agrément)՝ համաձայնություն ստանալու նպատակով կատարվում է հյուրընկալ երկրի դեսպանության կամ այդ երկրում հավատարմագրող պետության դիվանագիտական ներկայացուցչության միջոցով: Ագրեմանի հարցման ընթացքում հյուրընկալ պետության արտգործնախարարություն է ուղարկվում թեկնածուի վերաբերյալ կենսագրական տվյալներ: Ագրեմանի հարցման պատասխանը տրվում է կարճ ժամկետում, իսկ պատասխանի ուշացումը կարող է դիտվել որպես մերժում /Խաչատրյան, 2006: 28/:

Քննարկենք ագրեմանի հարցման հետևյալ պաշտոնական նամակը, որը Հունաստանի Հանրապետության դեսպանության կողմից հասցեագրված է Հայաստանի Հանրապետության արտգործնախարարությանը՝

Embassy of Greece

No. ...

The Embassy of Greece presents its compliments to the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia and has the honour, on behalf of its Government, to request the agreement from the Government of the Republic of Armenia for His Excellency Mr. .... as Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Greece to the Republic of Armenia. The curriculum vitae of Mr. ... is enclosed.

The Embassy of Greece avails itself of this opportunity to renew to the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia the assurances of its highest consideration.

Ministry of Foreign Affairs
of the Republic of Armenia
Yerevan

Yerevan, (date)

Նամակն ունի սեղմ և հստակ կառուցվածք, որի առաջին պարբերությունը թե՛ նախաբան և թե՛ հիմնամաս է: Դիվանագիտական գրագրության մեջ ընդունված կարգի համաձայն՝ ագրեմանի հարցման նամակում արտահայտվում է հաճոյախոսություն և դիմում-խնդրանք՝ հասցեագրված արտգործնախարարությանը: “Present its compliments”, “have the honour”, “request the agreement” բառակապակցություններն արտահայտում են պաշտոնական փոխգործակցություն և քաղաքավարի դիմում-խնդրանք՝ դեսպանի նշանակման համաձայնություն ստանալու համար: Պաշտոնին հավակնող թեկնածուի անվան հետ անհրաժեշտաբար գործածվում է “His Excellency” դիմելաձևը, այսինքն՝ «Նորին գերազանցություն» տիտղոսը: “Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary” դիվանագիտական եզրույթը միաժամանակ միջազգային իրավունքի ոլորտի հասկացություն է, որը մատնանշում է բարձրագույն աստիճանի դիվանագետի լիազորությունները՝ մեկ այլ երկրում պաշտոնապես ներկայացնելու իր երկիրը:

Նամակի եզրափակիչ պարբերության մեջ անհրաժեշտաբար գործածվում է “avails itself of this opportunity” «օգտվելով առիթից» կաղապարային բառակապակցությունը, որին ըստ ընդունված կարգի կրկին հետևում է հաճոյախոսությունը՝ “to renew the assurances of its highest consideration”, այսինքն՝ «իր հարգանքը հավաստել/հայտնել իր հարգանքի հավաստիքը» արտահայտությունը: Նամակում գործածվող “its” և “itself” դերանունները վերաբերում են թե՛ դեսպանությանը և թե՛ պետությանը:

Ի պատասխան ագրեմանի հարցման նամակի՝ հյուրընկալ պետության արտգործնախարարության կողմից տվյալ պետության դեսպանությանը հասցեագրվում է ագրեման (Agrément) պաշտոնական նամակը:

Միջպետական հարաբերություններում ագրեմանի կարևորության մասին ամրագրված է Դիվանագիտական հարաբերությունների մասին Վիեննայի կոնվենցիայի (Vienna Convention on Diplomatic Relations, 18 April, 1961) 4-րդ հոդվածում, որտեղ նշվում է, որ հավատարմագրող պետությունը պետք է համոզվի նրանում, որ նստավայր պետությունը ագրեման է տվել այն անձին, ում ինքն առաջարկում է հավատարմագրել որպես ներկայացուցչության ղեկավար այդ երկրում: Այնուհետև նշվում է, որ նստավայր պետությունը պարտավոր չէ հավատարմագրող պետությանը հայտնել ագրեմանի մերժման դրդապատճառների մասին /Mouratov, 2005: 111/:

Քննարկենք ագրեման պաշտոնական նամակը, որը Հայաստանի Հանրապետության արտգործնախարարության կողմից հասցեագրված է Հունաստանի Հանրապետության դեսպանությանը՝ ի պատասխան վերոնշյալ ագրեմանի հարցման նամակի՝

Ministry of Foreign Affairs
of the Republic of Armenia

No. ...

The Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia presents its compliments to the Embassy of Greece and has the honour to inform the latter that the Government of the Republic of Armenia approves of His Excellency Mr. .... being appointed as Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Greece to the Republic of Armenia.

The Ministry avails itself of this opportunity to renew to the Embassy of Greece the assurances of its highest consideration.

Embassy of Greece
Yerevan

Yerevan, (date)

Ազրեմանի նամակը լեզվամիավորների իր կազմով և իմաստակառուցվածքային առանձնահատկություններով լիովին համապատասխանում է ազրեմանի հարցման նամակին: Այստեղ գործածվում են նաև “approve” և “appoint” բայերը՝ հաստատելու դեպքում նշանակումը: Նամակում գործածվող “its” և “itself” դերանունները վերաբերում են արտգործնախարարությանը:

Պետությունների միջև հարաբերությունների հաստատման և ամրապնդման կարևորագույն քայլ է հավատարմագրերի հանձնումը: Նորանշանակ դեպքում իր պետության ղեկավարից ստանում է հավատարմագիր (Credential / Letter of credence)՝ հասցեագրված հյուրընկալ պետության ղեկավարին, որը նա հանձնում է հատուկ արարողակարգի ժամանակ: Այն պաշտոնական փաստաթուղթ է, որը հավաստում է դիվանագիտական ներկայացուցչի լիազորությունները՝ ուղղված միջպետական հարաբերությունների խորացմանը: Հավատարմագրի վավեր կրկնօրինակները հանձնվում են հյուրընկալ պետության արտաքին գործերի նախարարին: Հավատարմագիրը կազմվում է հատուկ ձևով, որն ընդունված է միջազգային դիվանագիտական պրակտիկայում: Փաստաթղթի գլխամասում նշվում է հավատարմագրող պետության ղեկավարի անուն, ազգանունը, ապա ընդունող պետության ղեկավարի համանման տվյալները: Հավատարմագրում, որը սկսվում է պաշտոնական դիմելածևով, համառոտ նշվում է երկրների միջև եղած բարեկամական հարաբերությունների և դեպքում նշանակման մասին: Նշելով դեպքում անունը՝ հավատարմագրողն ընդունող պետության ղեկավարից խնդրում է հավատալ այն ամենին, ինչ դեպքում կասի իր կառավարության անունից: Այն արտահայտում է հավատարմագրվածին հավատ ընծայելու խնդրանք:

Քննարկենք Հայաստանի հանրապետության նախագահի կողմից հասցեագրված հավատարմագրի օրինակ՝

PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF ARMENIA
(name in full)
TO THE PRESIDENT OF (name of country) (name in full)

Your Excellency,

Being desirous to maintain, without interruption, the relations of friendship and good understanding which happily exist between the Republic of Armenia and (name of country), I have decided to accredit to You citizen ..... in the character of my Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary.

Accrediting citizen ..... by the present Letters of Credence I request You, Excellency, to receive him favourably and to give credence to all that he will have the honour to communicate to You on behalf of me and the Armenian Government.

President's signature

Countersigned: .....
Minister of Foreign Affairs
of the Republic of Armenia

Yerevan
....., 20..

Հավատարմագրում գործածվում է “Your Excellency” դիմելաձևը՝ որպես հարգանքի նշան մյուս պետության ղեկավարի հանդեպ: Նամակում գործածվող լեզվամիավորներն արտահայտում են ակնկալիք երկու պետությունների հարաբերությունների խորացման և ամրապնդման գործում: Հետևյալ բառակապակցությունները հաղորդում են դրական միտում, համոզմունք և ակնկալիք՝ “desirous to maintain”, “relations of friendship”, “good understanding”, “happily exist”: Նամակում առանցքային է “accredit” «հավատարմագրել, լիազորել» բայը: Փաստաթղթին հատուկ է նաև “you” դերանվան գործածումը մեծատառով՝ որպես հարգանքի և պաշտոնականության արտահայտում՝ “accredit to You”, “request You”, “communicate to You” և այլն: Հետևյալ կառույցը՝ “to receive sb. favourably and to give credence”, դարձել է կաղապարային բառակապակցություն հավատարմագրի նամակներում:

Քննարկենք ևս մեկ հավատարմագրի օրինակ՝ հասցեագրված Ռուսաստանի Դաշնության նախագահի կողմից, որտեղ ևս դիտարկվում են միևնույն կառուցվածքային առանձնահատկությունները՝

PRESIDENT
OF THE RUSSIAN FEDERATION

TO HIS EXCELLENCY
MR. TABO MVUYELWA MBEKI
PRESIDENT OF THE SOUTH AFRICAN REPUBLIC

Your Excellency,

Pursuing the policy of strengthening cooperation between nations and being desirous to contribute to the further development of friendly relations between the Russian Federation and the South African Republic, I decided to accredit to You, Your Excellency, citizen Andrei Anatolyevich Kushakov to represent me as Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary to South African Republic.

Accrediting citizen Andrei Anatolyevich Kushakov by the present letter of credence, I request You, Your Excellency, to receive him favourably and to give full credence to all that he will have the honour to say to You on my behalf and on behalf of the Government of the Russian Federation.

(Signature) V. Putin

Kremlin, Moscow
..... 2000

Countersigned: I.Ivanov
Minister of Foreign Affairs
of Russian Federation

Ի տարբերություն հավատարմագրի նախորդ օրինակի՝ այստեղ պետությունների միջև հարաբերությունների զարգացման հեռանկարները ներկայացված են մի շարք այլ արտահայտություններով՝ “strengthen cooperation”, “desirous to contribute”, “further development of friendly relations”:

Այսպիսով, ուսումնասիրելով պաշտոնական ոճի տարատեսակ հանդիսացող դիվանագիտական փաստաթղթերի լեզվի իմաստակառուցվածքային առանձնահատկությունները և քննարկելով ագրեմանի հարցում, ագրեման և հավատարմագիր փաստաթղթերը, փորձեցինք վեր հանել ոճակագրիչ և ոճատարբերակիչ այն լեզվամիավորները,

որոնք ապահովում են փաստաթղթերի բովանդակային ամբողջականությունը՝ միջազգային պրակտիկայում կիրառվող կանոնների համաձայն:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Խաչատրյան Ա. Դիվանագիտական թղթակցության հայերեն-անգլերեն ուղեցույց, Երևան, «Բավիղ», 2006:
2. Galperin I. R. Stylistics. M.: Higher school, 1977.
3. Mouratov E. N. Diplomatic Documents and Diplomatic Correspondence in English. M.: Astrel, 2005.
4. Блинкова Л. М. Деловая и дипломатическая переписка на иностранном языке. Минск: Белорусский гос. университет, 2012.
5. http://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/9_1_1961.pdf

Յ. ВАРТАПЕТИАН – Структурно-семантические особенности дипломатических документов агремана и верительной грамоты на английском языке. – В данной статье рассматриваются структурно-семантические особенности языка дипломатических документов как подтипа официального стиля. В статье обсуждаются дипломатические документы запроса агремана, агремана и верительной грамоты, согласно которым государства регулируют назначение послов и установление межгосударственных отношений. Дипломатической переписке свойственны международные правила формирования документов и специальный состав языковых единиц.

Ключевые слова: дипломатические документы, запрос агремана, агреман, верительная грамота, словосочетания, стереотипные выражения, официальность

Z. VARTAPETIAN – Structural and Semantic Peculiarities of Diplomatic Documents of Agrément and Credential in English. – The paper is devoted to the study of structural and semantic peculiarities of the language of diplomacy as a substyle of official documents. It examines diplomatic documents of application for agrément, agrément and credential, through which states regulate the appointment of ambassadors and the establishment of interstate relations. The international rules of drawing up documents and the special set of linguistic units are characteristic of diplomatic correspondence.

Key words: diplomatic documents, application for agrément, agrément, credential, collocations, clichés, formality